І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюз: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXII. Ч. 136 ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 28-го ЛИПНЯ 1965 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JULY 28, 1965 No. 136 VOL. LXXII.

ОСТАННІ ВІСТІ

Вівторок, 27 липня 1965 р.

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ 26 ЛИПНЯ НАЙМЕНУВАВ 19-ЧЛЕННУ КОМІСІЮ В СПРАВАХ ЗДІЙСНЮВАННЯ ЗАКОНІВ та адміністрації справедливости. Очолює її головний прокуратор Ніколас де Каценбах. Ця Комісія буде вивчати всі аспекти злочинів, від їх причин починаючи і на заарештованні кінчаючи. Звіт треба буде скласти Президентові до 18-ох місяців, а окремі короткі звіти мають відбуватися в міру потреби. Персидент заявив, повідомляючи про організацію Комісії: „Конче треба припинити хвилю насильства та ті матеріяльні втрати, що їх насильство спричиняє". В 1964-му році число поважних злочинів збільшилося на 13% в порівнянні із 1963-им роком. Від 1958-го року число злочинів збільшується 6 разів швидше в порівнянні із зростом населення ЗДА.

КАРДИНАЛ СПЕЛЛМАН ЗВІНЧАВ ПОСАДНИКА ВАГНЕРА З ПАННОЮ БАРБАРОЮ ДЖ. КАВАНО. Вінчання відбулося 26-го липня в приватній каплиці Кардинала в присутності 44-ох гостей, а весільна гостина була в готелі Карлайл і в ній взяли участь 250 осіб. Запрошені президент Джансон і віце президент Гомфрі не могли бути на прийнятті, бо в тому часі відбувалася нарада в справі В'єтнаму. Посадник Вагнер має 55 років, а його друга дружина 36. Обидва сини посадника Роберт молодший і Дункан були „дружбами" свому батькові. Молода пара відлетіла 27-го липня на 10-денний відпочинок на Флориду.

ПОЯВИЛИСЯ ДВА ЗВІТИ ПРО ТЕ, ЯК ВИГЛЯДАЛА Б АТОМОВА ВІЙНА, і обидва ці передбачення не заохочують нікого до того, щоб починати загальну атомову війну. 1000-сторінковий звіт виготовлений фахівцями Крайової Академії Наук, про який минулої осени повідомлено громадянство, передбачає, що якби були протирадіяційні сховища, то знищення в людях не було б занадто велике. Але окремий Комітет в справі атомових інформацій в Ст. Луїсі заявляє, що звіт Крайової Академії Наук не взяв до уваги багатьох речей і тому він є заоптимістичний.

ПРЕДСТАВНИКИ ФЕДЕРАЛЬНОГО УРЯДУ ПОГОДИЛИСЯ НА ДИСКУСІЮ В СПРАВІ ЗНЕСОЛЮВАННЯ МОРСЬКОЇ ВОДИ для вжитку міста Ню Йорку за допомогою атомової енергії. Згоду свою дали секретар внутрішніх справ Стюарт Л. Юдолл і голова Комісії Атомової Енергії Гленн Т. Сіборг. Але з Міської Управи в Ню Йорку повідомляють, що збудування нової фабрики для знесолювання морської води за допомогою атомової енергії не розв'яже теперішньої водної кризи міста Ню Йорку.

ФЕДЕРАЛЬНИЙ СУДДЯ ПОКАРАВ ГРОШОВОЮ КАРОЮ В СУМІ $150 000 4 БІЛЬШІ СТАЛЕВАРНІ за те, що вони за спільним порозумінням збільшували ціну на сталеві матеріяли. Цю кару визначив суддя Сильвестер Дж. Раян 26-го липня, а три дні раніше три інші більші сталеварні дістали кару по $50 000 за ту саму провину проти протитрестового закону. Сталеварня Бетлегем дістала кару — 40 000, Сталева Корпорація ЗДА — 50 000, Мідвей Саппенстолл Компанія з Філядельфії — 35 000, Ірі Ірі Форд і Сталева Корпорація Ірі — 25 000 і Овпен Дей Фордінг Інститут — 25 000 долярів.

У СВІТІ

ЗАПРИСЯЖЕННЯ АРТУРА ДЖ. ҐОЛДБЕРҐА, як репрезентанта ЗДА до Об'єднаних Націй, відбулося в понеділок 26 липня ц. р. в Білому Домі в присутності президента Джансона, його дружини й доньки, як також дружини, дітей і приятелів Ґолдберґа. Церемонію заприсяження перевів суддя Найвищого Суду Гюґо Ф. Блек. Проказавши за суддею текст присяги, Ґолдберґ вручив Президентові свою заяву про резиґнацію із становища судді Найвищого Суду. В короткій промові, виголошеній під час церемонії заприсяження, президент Джансон ствердив, що голос і візія З'єднаних Держав Америки не є голосом і візією однієї людини, але цілої нації. Відповідаючи на промову Президента, Артур Дж. Ґолдберґ заявив, що його головним завданням буде втримувати горіння „свічки миру" і висловив переконання, що світового миру не можна досягти раптово, але тільки безупинною працею, п'ядь за п'яддю.

В. АВЕРЕЛЛ ГАРРИМАН, амбасадор ЗДА для спеціяльних доручень, відбувши зустрічі з Косиґіним у Москві і з представниками західньонімецького уряду в Бонні, як також конференцію з керівниками італійського уряду в Римі, прибув у понеділок 26 липня до Београду для приватних розмов з Тітом і його міністрами. На летовищі в Београді Гарримана вітав заступник міністра закордонних справ Юґославії Іво Сарайчіч разом з американським амбасадором до Юґославії Ц. Бирком Елбріком. Зустріч Гарримана з Тітом призначена на середу 28 липня.

КОНФЕРЕНЦІЮ ПРЕДСТАВНИКІВ ДЕРЖАВ ОРҐАНІЗАЦІЇ АФРИКАНСЬКОЇ ЄДНОСТИ, яка мала відбутися 1 вересня ц. р., відкладено до 21 жовтня ц. р., щоб дати можливість усім членам цього африканського бльоку перевести потрібні підготовні праці, зв'язані з її відбуттям.

ПРЕДСТАВНИКИ ПРОВІДНОЇ ГРЕЦЬКОЇ ПОЛІТИЧНОЇ ПАРТІЇ, що її очолює Джордж Папандреу, почали заходи для закінчення урядової кризи, яка привела до бурхливих заворушень минулого тижня. Грецькі політичні кола побоюються, щоб внаслідок дальших заворушень не прийшов до влади в Греції мілітарний режим.

ПРЕЗИДЕНТ ІНДОНЕЗІЇ СУКАРНО прийняв у понеділок вірчі грамоти новопризначеного американського посла до Індонезії Маршалла Ґріна. Під час і після вручення вірчих грамот Ґріном на вулицях відбулися зорганізовані за дозволом індонезійського уряду демонстрації Національного Фронту Молоді, спрямовані проти ЗДА і новопризначеного амбасадора.

НА НОВОГО ПРЕЗИДЕНТА ПОРТУҐАЛІЇ переобрано Амеріко Деуса Родріґеза Томаса, який був єдиним кандидатом. Родріґез Томас одержав 556 голосів Національної Виборчої Колеґії на усіх можливих 585. Фактичним диктатором Портуґалії є 75-літній прем'єр Антоніо де Олівейра Салязар, який залишається на цьому становищі уже 34 роки.

ТРЬОМ ЖИДІВСЬКИМ РАБІНАМ ІЗ ЗДА дозволено виступити із проповідями в центральній московській синаґозі в суботу 24 липня, під час суботніх відправ. Синагога була переповнена московськими жидами, які із зворушенням слухали промов представників американських рабінів. Провідник 9-членної делеґації рабінів, що відбували подорож по СССР, Ізраель Міллер з Ню Йорку подав до відома, що він запросив офіційно головного московського рабіна Леґуду Лейба Левіна відвідати в 1966 році ЗДА, щоб затіснити взаємини між американськими і совєтськими жидами.

ПРЕЗИДЕНТ ВИНЕСЕ РІШЕННЯ В СПРАВІ В'ЄТНАМУ ПІСЛЯ ЗУСТРІЧІ ІЗ ЗАКОНОДАВЦЯМИ

Вашингтон. — Сьогодні, в середу 28-го липня, минає повний тиждень з того часу, як президент Джансон почав перевірку воєнної ситуації в Південному В'єтнамі та американської допомоги тій країні в обороні перед комуністичною аґресією, вислухавши насамперед звідомлення секретаря оборони Роберта МекНамари із його відвідин у В'єтнамі та відбуваючи наради із державним секретарем Діном Раском, його заступником Боллом, іншими членами свого уряду та з шефами штабів американських збройних сил. Тепер Президент має ще вудбути наради з конґресовими лідерами обидвох партій і тоді очікується його остаточного рішення щодо дальшої політики у В'єтнамі. Загально передбачається, що це рішення буде в тому напрямку, щоб збільшити висилку до В'єтнаму американських військ та зброї, а в самому В'єтнамі взяти активнішу участь в обороні тієї країни перед комуністичною атакою. Коли ж мова про висилку додаткових американських військ, то передбачається можливість покликання до активної служби вишколених уже резервістів, як також покликання нових річників. Президент може зробити це або на підставі спільної резолюції Конґресу, яка напевно — як передбачають — була б схвалена, або на підставі проголошеного ним „стану загрози". Передбачається, що Президент вибере цю першу форму, себто конґресову резолюцію. В понеділок, 26-го липня, президент Джансон продовжував свої наради з політичними й військовими представниками. З цих нарад не проголошується офіціяльних комунікатів, але відомо, що на порядку нарад в понеділок була справа експльозії американського бойового літака з двома членами залоги над територією Північного В'єтнаму в околиці Ганой. Припускається можливість, що цей літак був поцілений совєтською протилетунською ракетою з одної із розбудованих Совєтами в околиці Ганой ракетних баз. Пресовий секретар Президента Бил Д. Моєрс заявив, що справа цього літака ще є „під дбайливим розглядом та перевіркою". Якщоб виявлено і потверджено, що літак справді був збитий совєтською ракетою, то це може мати далекойдучі наслідки для дальшої американської поведінки у В'єтнамі. Тим часом з В'єтнаму повідомляють про нову і збільшену активність комуністичних партизанів в околиці південно - в'єтнамської столиці Сайґону.

Секретар оборони ЗДА Роберт С. МекНамара (з правого боку) разом з новопризначеним амбасадором ЗДА до Сайґону Генрі Кеботом Ладжом звітують про мілітарну та політичну ситуацію в Південному В'єтнамі.

Палата прийняла проєкт про скасування закону про „право на працю"

Вашингтон. — 26-го липня Палата Репрезентантів схвалила законопроєкт про скасування так званого закону про „право на працю" більшістю 278-ох до 171-го голосу. Такої голосової більшости не сподівалися навіть прихильники цього законопроєкту. За скасування закону про право на працю, який існує в 19-ох стейтах, голосували 236 демократів; 12 республіканців. Має бути скасований 14 (б) пункт робітничого закону Тефта Гартлі з 1947-го року, згідно з яким стейти можуть мати свої закони, які не вимагають того, щоб робітник мусів бути членом робітничої спілки, коли хоче працювати у фабриці, працівники якої належать до професійної спілки. Американська Федерація Праці — Конґрес Індустріяльних Організацій вже довгі роки стараються про скасування цього закону. Проти схвалення цього проєкту були 126 республіканців та 45 демократів, головно із південних стейтів. Всі південні стейти, крім Луїзіяни, мають закон про право на працю. Голосування над цим проєктом було можливим тому, що Палата в січні цього року схвалила була реґулямін, згідно з яким повна Палата може голосувати над проєктом, хоч його не переслала до Палати її Комісія Правил.

Ліквідаційні Загальні Збори Комітету Пам'ятника Шевченкові відбудуться в листопаді ц. р.

Ню Йорк. — У четвер, 22-го липня, тут у пополудневих годинах відбулися черговї наради Екзекутиви Комітету Пам'ятника Шевченкові, одним з рішень яких було відбути в листопаді цього року ліквідаційні загальні збори КПШ, який виконав уже своє завдання: поставив пам'ятник Кобзареві України у Вашинґтоні. Під час нарад, якими проводив екзекутивний директор КПШ п. Йосип Лисогір та які протоколував секретар Комітету д-р Ярослав Падох, оглянено фільм, що його накрутив п. Ярослав Кулинич із останнього акту будови пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні, вмурування в його постумент відповідних документів з кінцем травня ц. р. та створено окрему Комісію, яка має вибрати й вирішити відповідні кадри, що мають бути включені в загальний документальний фільм про пам'ятник Т. Шевченкові у Вашинґтоні. Екзекутива познайомилася із звідомленням Контрольної Комісії, яке буде своєчасно проголошене та подане до публічного відома. В дальшому заслухано звітів поодиноких членів Екзекутиви, як також Адміністратора. Детальні звідомлення з праці Екзекутиви і цілого Комітету будуть пред'явлені ліквідаційним загальним зборам в листопаді ц. р. і подані також до публічного відома.

І ВІДПОЧИТИ НЕ ДАЮТЬ

„На Дніпровському магнітовому заводі, — повідомляє 28 червня кореспондент „Радянської України", — відкрито народну книгарню на громадських засадах".

Що ж це за „громадські засади"? ...

„І креслення, і всі будівельні роботи виконані руками робітників у вільний час ... У книгарні всі посади позаштатні — від директора до продавця".

Працюй, Іване! ...

КУК інтервеніює проти підвищення митних оплат на посилки в Україну

Вінніпеґ. — Тижн. „Новий Шлях" з 17 липня й інші українські часописи в Канаді подали такий комунікат централі Комітету Українців Канади: „Централя КУК, одержавши на початку місяця червня ц. р. вістку про намірену урядом СССР підвишку митної оплати на посилки, звернулась на адресу міністра закордонних справ П. Мартіна листом такого змісту: „Згідно з останніми пресовими повідомленнями — уряд СССР знову плянує підвищити мито від посилок з дарунками із закордону. Значна кількість посилок, які постійно (систематично) висилають українці Канади своїм рідним, щоб таким чином заспокоїти їхні великі потреби — становить вартість в мільйонах долярів. Совєтський уряд, який, проти прийнятого в цивілізованих країнах звичаю, накладає мито на посилки з дарунками, використовуючи навіть родинні сентименти, буквально руйнує висилаючих членів рідні в Канаді.

Обов'язуюче під цю пору мито (від посилок) є вже понад усяку міру високе і якщо правдою є, що воно має бути підвищене, то вважаємо абсолютною конечністю, щоб Міністерство Закордонних справ внесло протест проти такого грабунку. Цього роду акція має велике значення не лиш для українців, які шлють посилки своїм рідним на Україну, але й для всіх громадян Канади, що походять з інших країн СССР. Просимо Вас, Пане Міністре, провірити правдивість пресових повідомлень, і якщо вони мають основу, поробити відповідні заходи перед урядом СССР проти наміреної підвишки мита і взагалі проти існуючих митних оплат на посилки з дарунками, що противиться практиці в міжнародних взаєминах". У відповіді з дня 21 червня ц. р. Департамент Закордонних Справ обіцяв справу митних оплат, про які мова вище, провірити. Про вислід провірки у відповідним часі будуть поінформовані заінтересовані родини через українську пресу."

Курди в Европі зацікавлені віршем Василя Симоненка „Курдському братові"

Мюнхен. — Український тижневик „Шлях перемоги" з 20 червня ц. р. опублікував листа голови курдської еміґраційної організації „Інтернешенел Соціісте Курдистан", що його осідком є місто Амстердам в Голляндії. У цьому листі голова названого Т-ва, покликаючися на статтю п. А. Фурмана про В. Симоненка в „Райніше Меркур", пише між іншим таке: „Ви перед кількома тижнями писали про вірш українського поета В. Симоненка „Курдському братові". Чи не могли б Ви нам прислати цей вірш українською мовою, а теж подати точне джерело, де він був публікований? Ми бажали б опублікувати цей вірш у нашому першому „Курдистан Їрбук" у трьох мовах: по українськи, англійськи і курдськи. У випадку, коли б Ви схотіли нам дати переклад на німецьку мову, то радо його приймемо. Боротьба курдів надихає теж і вільнодумаючих поодиноких людей у країнах під комуністичною владою... Виявилося, що студіюючі в Україні курди добре були поінформовані про патріотичне значення для України такого мужа, яким був Тарас Шевченко. Підписаний написав чимало статтей в еміґраційних українських журналах, м. ін. в „Юкрейніен Рев'ю" (Лондон), „Юкрейніен Квотерлі" та „Українiку" в голляндських та закордонних часописах. Вірш Симоненка ми помістимо в списках „Курдистан Бібліографі", що нараховує 8 тисяч назв, та яка появиться при кінці цього року. У тій бібліографії буде „курдіка" в 40 різних мовах, На жаль, мало буде з мови української. Москалі скоро знищили українську орієнталістику..."

Автор і редактор книжки „Юдаїзм без прикрас" усунені

Ню Йорк. — Пол Новік, головний редактор видаваного в Ню Йорку жидівською мовою прокомуністичного часопису „Морнінґ Фрайгайт", подає в опублікованій цими днями брошурі про свою двомісячну подорож по Совєтському Союзі явно тенденційні інформації про автора й редактора голосного недавно памфлету „Юдаїзм без прикрас", що був опублікований у видавництві Академії наук Української ССР. Згідно з ревеляціями Новіка, Трохим Кичко, автор цього антисемітського памфлету, сьогодні „практично остракізований, усунений від публічного життя". Усунений також і неназваний Новіком редактор, який дозволив на публікацію цієї книжки. Цей редактор мав виправдуватися, що він взагалі не читав цієї книжки, бо передмову до неї, з високою оцінкою її „науковости", написали два письменники жидівського походження. У своїй брошурі Новік заперечує наявність будь-якого антисемітизму в СССР і твердить, що совєтські жиди втішаються повною свободою і що незабаром має виходити ще один часопис жидівською мовою і що жиди в Одесі роблять заходи для видання жидівських підручників.

СТЕПАН СИВУЛИЧ ОБРАНИЙ НА ГОЛОВУ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЛІҐИ

МИТРОПОЛИТ ІВАН ТЕОДОРОВИЧ, АРХИЄПИСКОП МСТИСЛАВ, ГУБЕРНАТОР НЮ ДЖЕРЗІ ГЮЗ, СЕНАТОР КЕЙС, ГОЛОВНИЙ ПРЕДСІДНИК УНС ЛИСОГІР ТА ІНШІ ДОСТОЙНИКИ Й ДІЯЧІ, РАЗОМ З 350 ДЕЛЕҐАТАМИ ВЗЯЛИ УЧАСТЬ У КОНВЕНЦІЇ ЛІҐИ В НЮАРКУ 15-18-го ЛИПНЯ Ц. Р.

Нюарк, Н. Дж. (К. Л.) — Степан Сивулич із Шерон, Пенсильвенія, був обраний на голову Української Православної Ліґи в результаті одної з найбільш успішних і найбільш замітних конвенцій цієї організації, що відбулася тут в готелі Роберта Тріта в днях від 15 до 18-го липня ц. р. У конвенції взяло участь 350 делеґатів, а почесними гостями на конвенції були найвищі достойники Української Православної Церкви в ЗДА, її первоієрарх Митрополит Іван Теодорович та голова Консисторії Архиєпископ Мстислав Скрипник, як також численні священики з усіх частин ЗДА. Із цівільних достойників гостями на конвенції був губернатор стейту Ню Джерзі Ричард Гюз, сенатор ЗДА Кліфорд П. Кейс, головний предсідник УНС Йосип Лисогір і головний контролер УНС Іван Кокольський та ряд інших. Губернатор Гюз виступив на конвенції вже в першому її дні, в четвер 15-го липня, згадавши в своїй промові виїмкове досягнення українців у ЗДА з поставленням пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашинґтоні, а дальше про Тиждень Поневолених Націй, лібералізацію іміґраційного закону та про інші актуальні проблеми. Йосип Лисогір у своєму виступі під час сесії в п'ятницю, 16-го липня рано, звернув увагу на необхідність поліпшення „образу українців в Америці": Ми не є бідні — говорив промовець — як це часто ми самі себе вважаємо та за яких нас часто вважають. Цілком навпаки, досягненнями і станом посідання українцям не дорівнюють навіть численніші від них групи. Але ми справді убогі — убогі організатори, бо не потрапили об'єднати в своїх організаційних рамках навіть десять відсотків із загальної нашої кількости в цій країні та в Канаді. Тому то й першим та головним нашим завданням під цю пору мусить бути справа нашої повнішої організації, бо вона є передумовою нашої дальшої праці та наших дальших успіхів. В імені перешкодженого посадника Нюарку вітав конвенцію його заступник, прибувши на конвенцію в товаристві Теодора Литвина, одного із співпрацівників та дорадників мейора. Під час ділових нарад, які відбувалися окремо для молодших і старших членів Ліґи, заслухано звітів та обмірковано такі справи, як Стипендійний Фонд Митрополита Івана для семінаристів і священиків, релігійно-виховні публікації, виховні табори для молоді і подібне. В рямках конвенції відбувся в суботу, 17-го липня, конвенційний бенкет, головним промовцем на якому був сенатор ЗДА із стейту Ню Джерзі Кліффорд П. Кейс. Сенатор Кейс, який вніс у Сенаті законопроєкт про визнання Православ'я, як одного із більших релігійних угрупувань Америки, говорив про свободу та її загрозу з боку безбожного комунізму. Одним із промовців під час бенкету був головний контролер УНС Іван Кокольський з Вунсакету, Род Айленд.

В неділю, 18-го липня, Митрополит Іван та Архиєпископ Мстислав відправили в церкві св. Вознесіння в Пасейку Архиєрейську Службу Божу в сослуженні отців Т. Форостія з Пасейку, В. Клодницького з Росель, Із. Гундяка з Картерету, В. Дякова з Шерон та Д. Теленсона з Дженет в Пенсильвенії.

Нова Управа Ліґи

До нової Управи Ліґи, крім згаданого вже голови Степана Сивулича, були обрані: Володимир Кіштон з Йонґставну, Огайо, і Еміль Ґеорґ з Шикаґо, — заступники голови, Доналд Тодд з Шикаґо — скарбник, Юлія Садович з Джансон Сиґі — фінансова секретарка, Галина Волд з Гарвей, Іллиной, — рекордова секретарка, Сандра Марковська з Ембридж, Пенсильвенія, — кореспонденційна секретарка; Анна Паґор з Клівленду, Василь Садович з Джансон Сиґі і Іван Співак з Шикаґо — контролери, Данило Пиш з Карнеґі, Пенсильвенія, — редактор публікацій та отці А. Бек з Карнеґі, С. Білак з Філядельфії і В. Дяків з Шерону — духовні опікуни.

Під час конвенції відбулося також ряд товариських імпрез, включно з концертом у неділю, 18-го липня ввечері, в програмі якого виступали: мішаний хор Ліґи під диригентурою Петра Куриленка з Філядельфії, солістка Марія Боднар з Ню Йорку, 12-літній піяніст Тарас Шкварко з Пасейку, танцювальна група з Ню Йорку під проводом Т. Карплюка та хор Ліґи під диригентурою проф. Осипа Головацького з Пасейку.

Організацією та переведенням тієї одної з найуспішніших в історії Ліґи конвенції займався окремий Конвенційний Комітет, що його очолював Митро Баран та якому асистували Іван Леськй, о. Т. Форостій, Христина Наконечна, Стефанія і Петро Дуткевичі, Андрій Ґедаш, Стела Філліпс, Іван Лучейко, Осип Головацький, Пазя Стасюк, М. Пальчинська, К. Тибор і Катерина Леська. Чергова Конвенція має відбутися в Питсбурґу в 1966-му році, а ювілейна Конвенція у 20-річчя Ліґи відбудеться в Шикаґо в 1967-му році.

Андрій Добрянський й Іриней Жук виступили з концертом на Союзівці

Союзівка, Керґонксон. — Програму традиційних уже на цій оселі Українського Народного Союзу в Кетскильських горах щотижневих концертів виповнили минулої суботи, 24-го липня два високої кляси українські артисти, що своїми артистичними вартостями потрапили пробити таки дуже твердий мур і промостити собі шлях до американського і канадійського артистичного світу. В програмі цього вечора виступив Андрій Добрянський, соліст Метрополітальної опери в Ню Йорку, та молодий, але вже визначний піяніст Іриней Жук з Монтреалу, про артистичні успіхи якого був окремий допис у вчорашній „Свободі". Обидвох артистів під час їхнього виступу на Союзівці численна публіка прямо „не пускала" зі сцени, нагороджуючи їх безупинними оплесками. Програмою вечора проводив маестро Володимир Гентиш. Вечір пісні і музики в суботу, 24-го липня, з виступами цих двох видатних артистів, був завершенням одного із найбільш активних на цій оселі тижнів, в якому відбулося ще відзначення 50-ліття УСС-ів (в понеділок 19-го липня) та вистазка „Багряних Рож" (в середу, 21-го липня) у постановці філядельфійського „Театру у П'ятницю" під режисурою артиста Богдана Паздрія та з участю Б. Паздрія і артистів Лізи Шашаровської - Чепіль та Оксани і Ярослава Пінот - Рудакевичів. Про обидві ці та деякі інші події буде мова в окремому звідомленні в чергових числах „Свободи".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25. Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

На грані війни

У травні минуло двадцять років з того часу, як формально закінчилася друга світова війна, розпалена імперіялістичними апетитами нацистської Німеччини, фашистської Італії та комуністичної Московії і змовою їх диктаторів: Гітлера, Муссоліні і Сталіна. В пожежах тієї війни згоріли Гітлер із своїм нацизмом та Муссоліні зі своїм фашизмом, але врятувався від заглади спекулятивним союзом із західніми державами большевизм. І через цей врятований західніми альянтами большевизм світ постійно перебуває на грані нової війни, яку в кожній хвилині можуть розпалити комуністичні імперіялісти. Загрозами нової світової пожежі сповнена історія останніх двадцяти років. Така загроза існувала, коли большевицька Москва почала анектувати одну за одною країни Східньої і Центральної Европи. Постійно відновлюється ця загроза у зв'язку з поділеними Берліном і Німеччиною. В дуже грізній формі спалахнула вона в Кореї. Справді на грані війни опинився був світ у зв'язку з розбудовою совєтських ракетних баз на Кубі — щоб назвати тільки деякі із багатьох тих подій, які могли викликати нову світову війну.

Тепер такою найбільшою загрозою є війна у В'єтнамі. Газетні та радіові повідомлення останніх місяців сповнені тривожними фактами про розвиток загрозливих подій у тій азійській країні, що стала новим тереном, на якому московсько-китайські комуністичні змовники випробовують оборонну готовість і рішучість вільного світу.

Саме тепер мають запасти у Вашингтоні в цій справі рішення, на які з надією і тривогою очікує світ. Президент Джансон упродовж цілого тижня нараджувався із членами свого уряду та з шефами американських збройних сил. Із дотеперішніх повідомлень можна прийти до переконання, що Америка не відступить від своїх зобов'язань і не залишить ще одної азійської країни на поталу комуністам. Історія вчить і переконує, що тільки рішучість супроти комуністичних напасників може врятувати світ від нової воєнної катастрофи. Такого рішення й очікує світ з Вашингтону.

Грандіозні пляни і звужена робота

Нарік, у 1966-му році припадає 50-річчя з дня смерти і разом з цим 110-річчя з дня народження геніяльного українського поета, ученого і громадського діяча — Івана Франка. Українські наукові установи на еміґрації готуються з цього приводу вшанувати пам'ять Івана Франка науковими сесіями, збірниками, виданням нових франкознавчих праць. У видавництві УНСоюзу і „Свободи" вже друкується великий франківський збірник-альманах.

Надумалися, як звичайно з припізненням, приступити до підготови відзначення цих роковин також режимні наукові чинники в Україні. Президія АН УССР прийняла уже й постанову про проведення ... наукової конференції в травні 1966 року і про видання низки покищо не визначених праць з питань франкознавства. Інститут Літератури при цій же Академії виступив з пропозицією започаткувати в 1966 році публікацію 50-томового видання творів І. Франка, що мало б бути здійснене до 1972 року.

У зв'язку з усіма цими заходами появилася в київській „Літературній Україні' з 16 липня стаття якогось' І. Кочубея п. н. „Готуємося до ювілею І. Я. Франка" з оглядом досягнень „радянського франкознавства" в 1955-1957.

Як виявляється з цього огляду, „досягнення" були досить таки мізерні, і минулися відразу ж по закінченні широко і голосно реклямованих „франківських святкувань". Двадцятитомове видання вибраних творів І. Франка було опубліковане в курйозний спосіб: з вилученням найбільш відомих і характеристичних для світогляду і творчости Івана Франка творів. Створені з великим шумом відділи франкознавства у Львівському університеті, в Дрогобицькому Педагогічному Інституті і при Інституті Літератури АН УССР були, як виявляє тепер І. Кочубей, в процесі „різних реорганізаційних експериментів" зліквідовані. Також і Інститут суспільних наук у Львові об'єднано з Львівським університетом, внаслідок чого „значною мірою звузилася робота франкознавства й там". Цілий ряд приготованих франкознавчих робіт „лежать у бібліотечних сховищах".

Так виглядає балянс франківських ювілейних „святкувань" 1950-их років. Треба думати, що з таким же балянсом закінчиться й „відзначування" 1966 року, про що може свідчити хоч би той факт, що заплянований з великим розмахом у 1957-58 роках „ґрандіозний задум" видання 97-томового зібрання творів Івана Франка „звужено" тепер до 50 томів.

Тиждень без „Свободи"

Повний тиждень, від 19 до 24-го липня ц. р., „Свобода" не появлялася з уваги на ремонт, цілий ряд змін і модернізацію друкарні. Хоч про цю перерву в публікації „Свобода" попередила своїх читачів рядом повідомлень, впродовж тижня, зокрема під його кінець, телефон не вмовкав: численні читачі бажали додаткових вияснень про те, що сталося, чому газета повний тиждень не появляється. „Мені вже терпець уривається", — дорікав один з читачів з Коннектикату: „без газети мені вечеря не смакує", — запевняв інший, а ще інший жартував, що без газети йому й „жінка не мила".

Усі ці й подібні численні запити та інтервенції були великою заохотою для видавця та працівників „Свободи". Коли газета появляється нормально, нам усім здається це самозрозумілим, і ми рідко застановляємося над тим, яка велика порожнеча в нашому щоденному житті була б без неї. Як зі здоров'ям, вартість якого ми оцінюємо щойно під час недуги. Очевидно, що ця недвозначно виявлена туга за своїм щоденником є однаково заохотою та зобов'язанням як для її працівників, так і для читачів. „Свободу" й її працівників це зобов'язує докласти всіх зусиль, щоб постійно заслуговувати собі на цю увагу, приязнь і доброзичливість збоку своїх читачів, а для читачів це також може послужити пригадкою, що „Свобода" не може обійтись і вдержатись без їхньої доброзичливости і постійної уваги та підтримки. Це — взаємне зобов'язання і взаємна залежність, що їх нам пригадав один тиждень без „Свободи".

НОВІ АМЕРИКАНСЬКІ МОНЕТИ

Президент Джансон 23-го липня підписав закон, згідно з яким державна скарбниця карбуватиме нові десятицентові (дайми) і 25-центові монети (кводри), що не матимуть у собі срібла.

Від 1792-го року згадані вище монети карбовано зі срібла. Срібною є також однодолярівка, а ніклевою монетою досі була тільки п'ятицентівка, що її так і названо — „нікель".

Конґрес відносно скоро полагодив урядовий проєкт в справі нових монет: від моменту його внесення минуло тільки сім тижнів. Департамент Скарбу за два тижні має передати замовлення державній монетарні, і ще перед кінцем року нові кводри вийдуть на грошовий ринок. Дещо пізніше почнуть карбувати нові дайми.

Нові монети своїм виглядом не відрізнятимуться від теперішніх срібних монет. Вони матимуть і таку саму вагу, отже без перешкод можна буде вживати їх в автоматичних машинах поруч із срібними монетами.

Нові монети складатимуться з трьох верств: двох зовнішніх, з того самого матеріялу, що й теперішні ніклі, і внутрішнього — мідяного. Цю внутрішню червоняву верству видно буде на обводі.

Підписуючи новий закон, президент Джансон заявив: „Наші теперішні монети не зникнуть і навіть не будуть рідкістю на ринку, бо ми маємо в обігу 12 більйонів срібних даймів, кводрів і півдолярівок. І ми випродукуємо їх один більйон. Отже, срібні монети обертатимуться поруч із новими ніклево - мідяними". Президент передбачає, що срібні монети матимуть обіг на грошовому ринку ще яких 25 років.

Збирати ці монети, щоб робити з ними якийсь бизнес, немає ніякої потреби, бо Департамент Скарбу має доволі срібла, щоб тримати ціну на цей метал на такій висоті, яка не загрожувала б вартості срібної монети. Державна скарбниця в разі потреби продає срібло по $1.29 за унцію. При такій ціні один дайм має в собі срібла на 9.3 цента, і тому немає рації перетоплювати їх на те, щоб з їхнього срібла продукувати якісь товари. Отже, Департамент Скарбу вірить, що задля спекулятивних цілей ніхто не буде призбирувати срібних монет, хоч деякі особи можуть робити це, гадаючи, що колись в майбутньому срібні дайм і кводр матимуть більшу ціну, як та, що на них витиснена.

Нових монет мають накарбувати ще цього року 300-400 мільйонів, а впродовж наступних 12-ох місяців — 3,500,000,000.

Нові півдолярівки замість 90 відсотків міститимуть у собі лише 40 відсотків срібла і матимуть портрет покійного президента Кеннеді. При купівлі - продажу їх вживається менше, і тому ці монети карбують в меншій кількості, як дайми та кводри.

Нові монети вирішено карбувати з тієї причини, що на світовому ринку, зокрема в промисловості, запотребування на срібло щораз більше зростає, а видобуток цього металу в країнах вільного світу не збільшується. Якщо такий стан буде продовжуватися, то Департамент Скарбу мусітиме викидати срібло на світовий ринок, щоб не допустити до його подорожчання.

ЗДА мають великий запас срібла — 994,000,000 унцій, але і цього запасу може бути замало, якщо видобуток срібла у значній мірі не збільшиться.

Якби ціна на срібло дійшла до $1.36 за унцію, тоді промисловцям виплачувалося б перетоплювати теперішні срібні монети. Але Департамент Скарбу вірить, що цього не станеться в близькому майбутньому. До того ж в той час буде вже досить нових несрібних монет, які заступлять на ринку теперішні срібні.

Л. Г.

ПАРАДА АВТОМОБІЛІВ

Мюнхен. — Організатори паради мали напевно безсонну ніч. Після кількох гарячих днів Мюнхен зазнав зливних дощів, і ця перешкода могла б зіпсувати настрій активним учасникам автопаради і розігнати глядачів.

Однак хмарний ранок перейшов у ясний день, і вулиці та площі Мюнхену були наповнені людьми. Діти, дорослі, між ними й люди в дуже похилому віці заздалегідь зайняли місця на пішоходах, щоб добре бачити параду автомобілів. Кому ближче до маршрути, якою проходила процесія автомобілів, той приносив собі стільці або й складані драбини і з комфортом дожидав появи автомобілістів в „історичних убраннях".

Цю параду влаштував клюб автомобілістів з комічною назвою „сопунів" (шнавбере - клюб"). Притокою до цього була перша світова виставка комунікації, що відбувається в Мюнхені.

Упорядники паради автомобілів хотіли показати розвиток руху на колесах без кінської чи іншої тваринної сили. Ця давня мрія людства була здійснена тільки в 19 столітті. Римський бог купців і злодіїв Меркурій не покладався на колеса, а мав крила на ногах, що давали йому змогу скоро пересуватися. Цим шляхом пішли летуни в 20 столітті, уживши моторів, що їх випробували конструктори для руху автомобілів.

Щоб показати історичний розвиток автомобільних машин, організатори паради познаходили в музеях давні „чудеса техніки": дрезину, що її створив німець Драйс ще в середині минулого століття, вельосипеди різних конструкцій і перші автомобілі, що їх збудував німець Бенц (1886 р.).

Коли ці перші „самоходи" дивовижної форми, з гудками і свистом проїздили вулицями Мюнхену, глядачі голосно реготалися мов на веселій виставі в цирку: такими безпомічними виглядали ці машини, бо не раз у них „не вистачало духу" і доводилося такого інваліда підпихати, щоб він „розігнався" і продовжував свою подорож.

Автомобілі різних фабрик і типів — німецькі, французькі, англійські, американські, чеські — проїздили оздобленими вулицями баварського міста. Між ними були також і „ветерани скорости", ті, що, наприклад, у 1908 році на міжнародних змаганнях могли показати найбільшу швидкість аж 50 кілометрів на годину! Тут показано старовинні автомобілі з найвищим на той час „комфортом": з накриттям від дощу або з місцем для подорожньої скрині, прив'язаної ремінням ззаду ...

Більшість перших автомобілів мали керівне колесо з правого боку (бо з правого сідав звичайно кучер на козлах у возі, до якого запрягають коней). Пізніше побачили вигоду від керівного колеса ліворуч, бо це дає можливість контролювати рух авта, коли треба розминатися з возом, що їде навпроти.

Парада автомобілів у Мюнхені була завершенням злету „автомобілів - ветеранів". Цю параду почато 15 липня і „ветерани" об'їздили гарні гірські села Горішньої Баварії, де їх зустрічало громадянство з такою самою привітністю й гумором, як і мешканці Мюнхену.

Не забуваймо, що Баварія славна своїм пивом і різними спеціяльними стравами, так що учасники паради автомобілів, що поз'їздилися з цілого світу, зосталися задоволені своїм побутом у цій країні.

Обсерватор

Мих. Ломацький

ПРО ОЛЕКСУ ДОВБУША

У серпні цього, 1965 року минає 220 літ з часу трагічної смерти Олекси Довбуша. Загинув він, як гинули тисячі верховинців. Сказав же співець Гуцульщини, Юрій Федькович — „Гуцульська слава була все кровава".

Гинули гуцули, бороначи свободу-волю, гинули в обороні рідних, карпатських гнізд, криваво здобутих предками й переданих потомкам. Гинули й зрошували рідну землицю гарячою кров'ю, щоб на ній росла найкраща квітка, квітка волі!

Так бувало в Карпатах із первовіку, так було там ще й не так давно ...

Загинув Довбуш у розквіті буйного, геройського життя в гуцульському селі Космачі, але пам'ять про нього живе й досі. Довбуш живе з згадках не лише на Гуцульщині, але й далеко поза нею.

Загинув Довбуш, той карпатський лицар, що на чолі леґінів - опришків, до безтями відважних „бескидників", обороняв рідні гори від зайдів - ворогів, від нахабних, зажерливих ляхів, від бутних диких мадярів, від ласих на карпатські полонини волохів та інших приблуд, що не прошені пхалися в наші гори.

Тож не дивно, що наша Верховина свого леґендарного героя не забуває, його у серці своєму носить.

Там, у нашій Верховині, і сьогодні старі гуцули, при ватрі сидячи, повістують про геройські подвиги Довбуша, там вівчарики, за овечками на зелених полонинах ходячи, а пишні гуцулочки вовничку прядучи, про Довбуша, як і давніше, пісеньку співають: „Ой попід гай зелененький, ходить Довбуш молоденький" ... Про Довбуша й бистрі карпатські ріки, Прут, Черемош, гуцули в Трембіти грають. Та співаночки ті сумні, невеселі ... У них туга, жаль і смуток. Бож із Довбушем молоденьким поховано в Чорногорі те, що найцінніше, серцю найдорожче — золоту волю буйного племени гуцульського! У Чорногорі її поховано, камінним плиттям привалено, і в глибоких печерах вона спочиває — „слушного часу дожидає ..." А гуцули втирають сльози, згадуючи свого героя ... Він же був борець безстрашний, оборонець Карпат від лютих ворогів, що несли гуцулам ярмо неволі.

За це, і лише за це, верховинці Довбуша прославляють і своїм героєм важають. Слава ж Довбуша — це їхня слава! Слава всіх Карпат, а зокрема Гуцульщини!

Згадує Верховина Олексу Довбуша й згадувати не перестане — згадує і вся наша Україна своїх героїв. Згадками про них кріпить силу у важкій неволі.

Згадки про Довбуша зроджують у верховинців не лише надію на кращі часи, але й віру, що встане ще славний ватажок карпатських опришків, встане володар Чорних гір, дасть народові свій ясний топір і покличе на останній вирішний бій.

Надія на це цвіте там і не в'яне навіть зимою.

Там, на наших рідних землях, у Карпатах, коли ніч темна покриє все й приспить чуйність ворога, чути голос Довбуша з Чорногори: „Бігом, хлопці, бігом, бігом, западають стежки снігом" ...

А з пшеничних ланів Поділля несе вітер голос другого народного героя: „Хлопці, не зівайте, та на мене, Кармелюка, всю надію майте!" „Бігом" — назустріч волі святої, свободи золотої! „Не зівати". а надію на кращу долю в серцях плекати! Це ж єдине, що на потребу поневоленому народові!

Шанує наш нарід своїх героїв і прислухується до їх позагробового голосу. Пошануймо ж і ми, на чужині сущі, одного з народних героїв наших, Олексу Довбуша, згадкою в роковини його смерти.

Леся Лисак

ГОРДІСТЬ

Гордість, про яку я думаю, напевно не є гріхом. Навпаки — мені здається, що гріхом було б її не відчувати. Не тільки тому, що вона шляхетна, чиста, без тіні будь - якого еґоїзму. Вона — здається — дуже потрібна, можна б сказати — конечна. Для таких людей, як ми, і для тих, що тепер виростають і колись займуть наші місця. Вона — це добра гордість, бо коли ви її відчуваєте — ваша совість каже вам, що ви поступили так, як треба було поступити.

Гордість, що про неї мова, появляється здебільша в хвилині, коли ви вимовляєте одне коротке слово. Воно знане всім дуже добре, і ми його часто вживаємо. При різних нагодах і в різних ситуаціях. Вам цікаво, що це за слово, і при чому тут всі ці міркування про „добру, шляхетну гордість, що не є гріхом"?

... Припустімо, що ви захотіли подивитися на водоспад Ніяґару. Той самий „славетний" водоспад, що ви колись оглядали його на ілюстраціях в шкільному підручнику географії. Скажіть — чи тоді ви могли хоч би мріяти, що зможете оглядати його в дійсності? Тоді, як ходили до гімназії в Перемишлі, Львові, Тернополі чи Коломиї?

Отже — ви порішили поїхати оглянути водоспад. Можливо вперше або навіть вдруге, втретє. Бо є люди, що люблять дивитися на нього часто. Вони кажуть, що тоді відчувають силу стихії. А ми всі живемо тепер відносно недалеко водоспаду. Бо поняття „далеко" чи „недалеко" виглядає тепер зовсім інакше, як колись. Бо остаточно тепер вісім чи десять годин їзди автом — це вже не „дуже далеко".

Багато речей виглядає тепер інакше, як в часах, коли ми оглядали водоспад Ніяґару на ілюстрації в підручнику географії ...

Правдоподібно, ви захочете побачити водоспад так, як більшість туристів — з канадійської сторони. З того боку він імпозантніший, як з нашого, американського. Отже, ви мусите переїздити через кордон.

Я не хотіла б томити вас деґресіями, але чи пригадуєте собі, як колись переїздилося кордони у нас — в Европі? Пригадуєте собі, скільки там було різних формальностей, перевірок і всяких інших труднощів? Це не була легка справа. А тут — тепер — це найпростіша річ у світі. Все, що вам треба при собі мати — якщо ви не уродженець З'єднаних Держав — це один папірчик, що зветься популярно „ситизеншип пейперс". І це все. З-правила прикордонні урядовці тільки кидають на нього оком і кажуть „окей'. Але поки ви подасте їм через віконце, сидячи вигідно у своєму авті, документ про ваше набуте громадянство, прикордонний урядовець ставить вам одне, завжди те саме питання: „Де ви народилися"?

І саме тоді, коли ви відповідаєте американському чи канадійському пограничникові на це питання, до вас приходить ця прекрасна, радісна гордість. Бо ви кажете: „в Україні". „Ін Юкрейн". Ви виразно вимовляєте це слово, і воно звучить як музичний фраґмент. Як початок, ні, радше як синтеза якоїсь чарівної пісні. Ви виразно чуєте мелодію цього слова „Ін Юкрейн" і враз вам приходить до голови думка: „Хіба це можливе, щоб в одному слові можна було замкнути стільки змісту? Щоб одним словом можна було так багато сказати? Там же ціле життя, там роки пройденого, там суть нас самих — там усе, що було колись, що є тепер і чого сподіваємося у прийдешньому. Все, що дороге — колись, тепер і назавжди ...

Здавалося б, така собі звичайна подія ... Прикордонний урядовець питає вас, де ви народилися, а ви відповідаєте: „в Україні".

Здавалося б, ніби звичайна формальність. Але ні — ви чуєте мелодію цього слова, звук вашого власного голосу — і вам стає радісно, що ви можете сказати це слово. Ви вимовили його так сміливо, з гордістю. Чітко, кругло, міцно, щоб вітер, що надлетів від ріки, міг понести його вгору. Бо це для вас велике слово. Прекрасне і дуже важливе.

Зрештою, ви не могли б відповісти інакше. Бо ніби як? Ви ж не відповісте „в старому краю" — бо це кінець - кінцем не мало б в цьому випадку ніякого сенсу. Алеж питання поставлено ясно. „Старий край" для італійського еміґранта — це Італія, для німецького — Німеччина. А ви ж з України. А втім, прикметник „старий" — не завжди звучить приємно. Чи, наприклад, багато людей чваниться тим, що вони справді старі? А ви про свою країну не хочете ні за що в світі сказати щось від'ємне. Для вас вона таки найкраща — чи не так?

Чи прикордонний урядовець, який денно питає сотні людей „де ви народилися" — запримічує вашу радісну гордість?

Це вже його справа, але він же виразно чує вашу відповідь. Він чує слово, яке мусить залишитися йому в пам'яті. Зокрема, коли чує його від більшої кількости людей. Можливо, що він небагато знає про Україну. Але ці люди звідтіля походять — значить, існує така країна.

А може навіть вам притрапитися, що, почувши вашу відповідь, прикордонний урядовець всміхнеться до вас так, як той молодий, карокий, що вигукнув: „Та невже ж ми земляки?" І, не зважаючи на довгу валку авт поза вами, почав розказувати, що він теж українець, народжений в Канаді, в третьому поколінні, але вдома говорить по - українськи; що він ходив до української школи і таке інше. І він зовсім не бентежився тим, що англомовні пасажири, що чекали на перевірку, чули, як він розмовляв з вами „чужоземною мовою". Він — вдягнений в уніформу канадійської держави. Бо, бачите, — він також гордий, що він — українець і радів з того, що зустрів земляків.

Здається, що в цьому мелодійному слові, яке вимовляємо при переїзді через американсько - канадійський кордон, є таки якась незнищима сила ...

БОТАНІЧНИЙ САД

Я в сад оцей
приходжу, як на прощу,
Коли в нім рясно
зацвітають вишні.
Ну що, скажіть,
о, друзі, що ще
Прекрасне так,
як ці гірлянди пишні?

Вони рожеві
й радісні, як юність
В своїх незайманоцнотливих шатах ...
До чого можна б
влучно прирівняти
Цвітіння їхнього,
нестримну буйність?

Так рожевів
крайнеба навесні,
Коли ми вдвох
перепливали річку
В хиткому човнику,
і ти казав мені,
Що наше щастя
буде жити вічно ...

Так рожевіла
поверхня ріки,
Коли весло
її торкало владно,
І краплі падали,
як з ґрона винограда
Достиглі ягоди
зриваються важкі.

Вони рожеві,
як сама весна,
І свіжі, як
у розцвіті кохання,
Як дівчини уста,
як вітра коливання
На кручі, над Дніпром,
після нічного сна.

Алла КОССОВСЬКА

Августин Штефан

ЗАКАРПАТТЯ РОКУ 1914-ГО

(11)

Маделюнґ зазначує, що Підмалівські були найбагатшими і найбільш поважаними громадянами села. Вони коротко і рішуче повторили, що вони не були там (коли росіяни прийшли) і не могли там бути.

Столяр Британюк, високий, худий чоловік, оповів докладно — як пише Маделюнґ — що козаки забрали його, прив'язали до коня і примусили показати дорогу до Сигота. Але „військовий авдитор (суддя) розгромив його оборону".

Четвертий підсудний, старий Лукачук, говорив те саме: коли козаки приїхали, він стояв у своєму городі. Вони вирвали йому з рук рискаля, щоб розбити міст.

Свідки - жиди писягали на Тору, але що вони зізнавали, Маделюнґ не пише. Опісля члени суду пішли до села, щоб подивитися на місце вчинку. Тим часом настав вечір і суд був перерваний до другого дня. 13-го ранком по протоколу обвинувач виголосив промову і зажадав кари за параграфом 327. Оборонець у своїй промові просив звільнити четвертого підсудного.

Авдитор через перекладача — бо розправа велася по-німецьки — переказав підсудним обвинувачення і запитався, чи вони хочуть щось сказати на свою оборону. Вони покликалися на своїх свідків, імена яких були записані до протоколу. Далі підсудні — і слухачі мали залишити залю, і п'ять суддів приступило до виготовлення вироку. За пів години голова виголосив вирок: два Підмалівські і М. Британюк були засуджені на смерть через повішення, В. Лукачук був звільнений. Відразу зголосились два добровільні кати, вахмістр і десятник, які на очах присутніх зачали пробувати мотуз, чи досить сильний, і помастили його олією.

Вирок мав бути затверджений фельдмаршал-лейтенантом у Сиготі, і тому судді під проводом генерал - майора, барона Б., поїхали надзвичайним поїздом до Сиготу. По двох годинах вернулися із затвердженим вироком, який оголосили підсудним. В. Лукачка відпустили додому, а три засуджені дістали півгодини часу, щоб сповідатися і написати завіщання.

У середині села, на майдані поставлено три шибениці. По обох боках вулиці стояло військо, і бичківці дивилися на страту із своїх дворів та з вулиці.

Засуджених вели жандарми, і вони йшли молячися зі своїм священиком. Ішли спокійно, як люди, які не почували за собою жадної вини. Не спротивляючись підійшли до шибениць, і не боронилися, коли кати пов'язали їх руки.

Першим, як сильнішого страченого Підмалівського. Він вступив сам на крісло під шибеницею і стояв спокійно. Кат стягнув на його шиї мотуз, а помічник поправив його, щоб головний кат міг підтягнути мотуз вгору. Смертні судороги обох Підмалівських тривали довше. Слабший Британюк помер скорше.

Маделюнґ закінчує свій рапорт реченням: „Коли ця війна скінчиться, прийде час для такої мадярської політики, яка буде дуже далекою від старого лібералізму супроти схизматиків".

Отець Маркович р. 1918, ще за мадярських часів, говорив, що на його думку повішені були невинні. Жиди, що свідчили проти них, сказав о. Маркович, — ворогували з ними.

Дійсною причиною юридичних убивств було настрашити населення Закарпаття і тримати його осторонь від будь-яких зв'язків із слов'янським світом. Однак, така політика мадярів викликала ще більшу ненависть до них і закріпила переконання, що закарпатцям не по дорозі з мадярами, що вони мусять розв'язати співжиття з ними. (Кінець)

Степан Куропась

ШИКАҐОВСЬКА ХРОНІКА

„Поети і відплачувачі" — під таким гаслом комітет 52-ох громадських діячів зорганізував вечір української культури. Три сотні учасників вислухали рефератів літературознавця — Богдана Рубчака, який запровадив їх в царство поетів на Україні. Поети, казав він, це хребет нації і раз Хрущов хвалився, що вистачить вистріляти всіх поетів і нації нестане. Д-р Маркусь зупинився на спаленні бібліотеки в Києві і нагінці комісарів на українську літературу. Рішено написати до ЮНЕСКО протестаційного листа в цій справі. Маестро Йосип Гірняк одушевляв нас читанням творів Симоненка, девізою якого було „Не стала навколішки гордість моя", що було назначено на сцені відповідним транспарентом. Гірнякові уже 70 літ, родився в родині дяка. Девізу „Не стала навколішки гордість моя" можна застосувати і до Йосипа Гірняка. На сцені до заслання, в концтаборах, на еміграції, в барі Народного Дому в Ню Йорку, в „Лисі Микита" Гірняка. Скромним бенкетом вшановано його того вечора. Організатором імпрези був д-р І. Мула, предсідник 399 Відділу УНСоюзу.

Нарада в справі молоді — відбулася 17-го червня в Шерман Гавзі. Інспектор шкіл УККА дир. Білоус, професор Антонович, о. Шарик, о. Кулик, гол. предсідник Й. Лисогір та гол. радний Мирон Куропась радили, як би то згідно з річним рішенням Головного Уряду розбудити життя молоді в ширшому союзовому маштабі, бо молодечі гетта вже є. Окрема комісія нас опрацювати програму праці.

Ювілейна Зустріч із УСС-ами — мала в нас скромний характер. Вже відзначувано 50-ліття УСС-ів, тепер 100 осіб прийшло на імпрезу вручення пропам'ятних відзнак, в тому було 23 УСС-ів. Проф. Заплітний, голова ОбВУА розпочав імпрезу, а Норберт Рибак виголосив реферат. Панове Тимцюрак і Дахнівський асистували при врученню відзнак. Д-р Рудавський відспівав пісню „Синя чічка", а ювіляти заспівали „Ой у лузі".

Бенкетом Ветеринарних Лікарів — 29-го травня вшановано 15-ліття організації. Імпрези ветеринарних лікарів не мають непотрібної помпи, воно веселі, свої, господарі дбають не лише за себе і своїх пань, але опікуються також гістьми, яких запросили. Ветеринарних лікарів в Америці і Канаді є мало, але зате багато в них розмаху і дружби, держаться своєї організації. З Вашингтону, Ню Йорку, Саскатуну, Вінніпеґу вони приїхали на З'їзд і Ювілей. Всіх їх 39, стали до спільної знимки, між ними одна жінка — д-р Балицька. Професори Розгін і Чінченко в пошані між ними. Всіх ветеринарів я особисто стрічав. Не мав, на жаль, нагоди пізнати п-і д-р Балицьку. Я інтересувався, хто з них є членом УНСоюзу і приємно розчарувався, бо інших я не стрічав. Організацію на нову каденцію очолив д-р Євген Богачевський. Атракцією ювілейного бенкету був добре зіспіваний квартет Клюбу Львовян в складі: Леся Куропась, Слава Салдан, Таня Назаревич і Мирося Нагорняк.

Відзначення 15-ліття дитячої оселі в Равнд - Лейку — відбулося в присутності Єпископа Преосв. Габра і його канцлера монс. Паски. Програма мала такі пункти: вступне слово д-ра Вигінного, музично - вокальні продукції з'єднань ОДУМ'у та продукції танцювальної групи „Калина" з Мільвоки. Не було непотрібних і нудних промов. Програма зробила гарне враження серед присутніх своїх і американських гостей, очолених посадником міста Бурґесоном. Провідником програми був інж. Григорчук. Владика Габро живо інтересувався оселею, її будовами, виховною програмою та плянами на будуче.

Українсько - Польсько-Чехо - Словацький Фестин — в городі Возняка на Блу Айленд Евню 20-го червня зібрав коло 500 осіб. Музичну програму дали національні групи. З поляків промовляв полк. Гарцай, за чеську групу говорив інж. Кубічек, а від українців вітав учасників і ідею спільної праці — автор хроніки. Ідея польсько - українського порозуміння і спільного фронту проти большевиків і німців не є тепер популярною. Треба великих людей серед згаданих груп для такого великого завдання. Але краще є шукати помочі в сусідів, ніж десь далеко в світі, хоч союзників всюди добре мати, але сусіди - союзники усе ж таки кращі. Якщо можлива буде така ситуація. Найбільші вороги ЗДА: Японія і Німеччина — стали тепер їх найбільшими приятелями. Програмою проводив д-р Маркусь.

Неділя 20-го червня — мала 16 українських імпрез, які пересічна українська людина хотіла б відвідати. Рано був я на зборах Української Видавничої Спілки. Дирекція гармонійно працює, бизнес іде добре, рішено йти на вакації, а слідуючі збори дирекції скликати аж після Дня Праці. Вполудне того ж дня взяв я участь в голосуванню „Провидіння", яке мало „правибори" і треба було сповнити обов'язок члена. О пів до другої години був я на фестині національностей. Мав у пляні йти ще на фестин Української Оркестри, 139-го Відділу УНСоюзу на площі парохії св. Йосифа. По дорозі зливний дощ перешкодив цьому. Закінчити ту небуденну неділю хотів я на православнім пікніку в парку Американськго Леґіону на Голф Ровд, Діспейнс. Здалека бачив, як дощ розгоняв гостей, тому завернув і я. Треба добрих кореспондентів українських газет, але таких, щоб мали час і гроші. Я шукаю за таким для „Свободи", для Шикаґівської Хроніки, яка в травні відзначала ніким не згаданий 25-літній ювілей.

У зв'язку з новинкою про мою фарму — мав я кільканадцять листів. Одні питають, що я сію, інші не вірять, щоб в Америці не було осівного пляну, деякі радять зайнятися селекційною господаркою насіння.

А деякі, як от фейлетоніст Риндик, хоче знати, чи не можна було б у мене дістати українських вишень для виробу наливки. На Поділлі, каже він, називали їх дичками і вони заповняли собою всі села. На жаль таких вишень в мене нема, посадив щойно на весні, але кажуть мені, що з цього нічого не буде, не люблять клімату. За те є в мене квасні вишні, але нема кому їх зривати, мусять це робити горобці і шпаки та вільшанки. Відомий в Західній Україні агроном інж. Макар Каплистий, який підготовляє „Збірник Праці Т-ва Сільський Господар", пише: „Бажаю, щоб Ви на американському ґрунті стали нашим Євгеном Чикаленком, якого наші селяни величали „єдиним українським паном". Дякую за бажання та до того ледве чи прийде, бо американський спосіб життя для таких благородних людей як Чикаленко — не надається!

Рибальсько - Ловецьке Товариство — президентом якого є головний контролер Петро Пуцило, а мужем довір'я союзний організатор Микола Ткачук, дало гарний Ловецький Вечір. Чотири дні говорив орг. Ткачук, підготовляв із своєю дружиною різного роду біґоси, печеню, а людей прийшло мало, хоч заплачено було на 100 осіб. Страшна спека вигнала людей 27-го червня в ліси і обід та вечеря з дичини їх не інтересувала. По вечері і короткій веселій програмі люди розмовляли на тему риболовлі і ловів. Перед в розмовах вів проф. Євген Коваль, який за молодих літ, ще за Франца Йосифа траплляв зайця на один кілометр, а дику курку чи серну вбивав патиком.

Д-р С. Самбірський отримав стипендію — на наукову подорож до Европи. Цю стипендію отримав він за досліди над методами навчання модерних мов у мовних лябораторіях. Д-р Самбірський впровадив електронічну RCA лябораторію в Луїс Коледжі, де він, як професор, є керівником відділу модерних мов. Двомісячну студійну подорож до Европи спонзорують німецький інститут Плянка та Нортерн Іллиной Університет. Ця подорож дасть можність звидіти університетські осередки та мовні лябораторії у Франції, Німеччині, Австрії та Швайцарії. Кілька окремих тижнів призначено на участь у працях лінгвістичного інституту при Берлінському університеті. Бажаємо нашому мовознавцеві дальших успіхів у його праці й віримо, що по повороті з Европи він поділиться своїми враженнями з нашою громадою.

Д-р Тит Залуцький — з Шикаґо і Торонта, вернувся із Союзівки з курсу організаторів. У стрічі зі мною він в суперлятивах висловився про Союзівку, курси, викладачів і керівників Союзівки. Не думав він, що українці можуть мати таку гарну оселю і стільки духового надбання в Америці. По курсі він прийняв посаду організатора УНСоюзу в районі Торонта, в Канаді.

МИНУЛОГО ТИЖНЯ „СВОБОДА" НЕ ПОЯВЛЯЛАСЯ, АЛЕ ПРАЦЯ ПРОДОВЖУВАЛАСЯ

Упродовж минулого тижня, від 19 до 24-го липня, „Свобода" і англомовний „Український Тижневик" не появилися, але праця в редакції й адміністрації та, зокрема, в друкарні повною парою продовжувалася. Це є друге число „Свободи", що появляється в новому форматі, достосованому до стандартного формату американських газет. Це число газети є на один інч з чвертю вужче, при чому зменшено головно незадруковані марґінеси по боках і всередині. Ширина колонок зменшилася тільки на пів „емса", але тим не менше всі запаси друкарського складу вже не можуть бути використані. В „Свободі" нового формату вже немає ані одної лінійки давнього складу, включно із оголошеннями, які постійно повторюються. Все, що тепер друкується та друкуватиметься в майбутньому, є виключно новий склад. Щоб могти перейти на новий формат, все треба було перекладувати, що вимагало часу і праці. Треба було поробити також цілий ряд змін і переставок у друкарських машинах, зокрема у великій пресі. Ці зміни переводив спеціяліст-механік при асисті друкаря „Свободи" (пресмана) п. Теодора Гіля. Треба було змінити, себто закупити нові всі форми для сторінок „Свободи", як також встановити нову техніку оперування ними. Переводячи всі ці зміни, рівночасно переведено основний ремонт друкарні: відмальовано приміщення, включно з долівкою, все почищено та заінстальовано ситему абсорбування горячі та пилу з олова при лінотипах, що поважно поліпшує санітарні та гігієнічні умовини праці для працівників-лінотипістів. Усі зміни складу та оперування новими формами перевели працівники друкарні із своїм форманом Анатолем Домарацьким на чолі. Всі ці зміни були переведені „з духом часу" — найбільш можливою в наших обставинах модернізацією публікацій УНСоюзу та праці при цих публікаціях. Разом із великими змінами, переведеними з днем 1-го липня ц. р. для повної модернізації забезпеченевої системи УНСоюзу, із теперішніми змінами в „Свободі" та з повним дотримуванням кроку модерному розвиткові на Союзівці, Український Народний Союз у всіх ділянках своєї активности намагається постійно дотримувати кроку загально-американському розвиткові, щоб в той спосіб постійно поліпшувати і вдосконалювати свою службу своїм членам та українській громаді.

Великого знання й уваги вимагала переставка великої друкарської преси на новий формат „Свободи". На фото видно частину преси із заложеною вже ролькою нового формату паперу. Пресман Теодор Гіль приглядається, як інженер-спеціяліст переводить одне з багатьох достосувань машини.

Працівники заангажованої фірми закінчують працю при інсталяції вентиляційного устаткування в складальному відділі друкарні „Свободи". Як видно на фотознимці, до „горщика" із розтопленим оловом при кожному лінотипі доведено вентиляційну руру із одної центральної рури, якою мотор відтягає горяч і пил, безмірно поліпшуючи умовини праці лінотипістів. Посередині видно формана друкарні Анатоля Домарацького, а зліва молодого метранпажа Володимира Калиновського.

Закінчення шкільного року в суботній парохіяльній школі українознавства в Акрон, Огайо

Закінчення суботньої парохіяльної школи Українознавства в Акрон, Огайо відбулося святочно в неділю, 13 червня ц. р.

О год. 6-ій вечором шкільні діти, разом з родичами, зібралися в церкві на Благодарственний Молебен. Після Молебня і благословення Найсвятішими Тайнами, на сходах церкви зроблено спільну знимку. Після того всі перейшли до церковної залі на прийняття, що його приготовив Батьківський Комітет під проводом голови п. В. Галамая і касира п. О. Микитина. Відтак почалася властива програма закінчення шкільного року, якою проводив п. В. Галамай. Змістовне, вступне слово до родичів і учнів, виголосив парох-управитель школи о. Т. Дурбак. Важливість і потреба науки, історія нашого парохіяльного шкільництва в ЗДА, завваги до науки у місцевій суботній парохіяльній школі й її учнів, — це головні точки цінної доповіді.

З черги пані Антонія Дурбак, опікунка-учителька чотирьох кляс, цікаво представила свої спостереження з науки рідної мови, підчеркуючи при тому успіхи деяких учнів. Опікун п'ятої кляси п. Володимир Лесняк, висловив надію, що час посвячений на науку релігії, рідного обряду, рідної мови та історії, не був даремний. Учні багато з того скористали і це їм залишиться на будуче. Звертаючись до примірних учениць п'ятої кляси, які в тім шк. році свою науку вже кінчають, напоминав їх, щоб вони постійно інтересувалися українською книжкою, вправлялися в читанні і писанні рідною мовою, старалися здобути середню і вищу освіту, серед чужинців гідно репрезентували себе як українці та, щоб зростали в любові до своєї церкви і народу.

Відтак слідувала роздача свідоцтв. Викликувані по азбуці й по клясам учні підходили до головного стола й з рук своїх опікунів кляс одержували річні свідоцтва. Учениці п'ятої кляси, крім свідоцтв, одержали ще від о. Пароха на пам'ятку гарні українські молитвенники.

Представниця шкільних товаришок, одна з найкращих учениць п'ятої кляси, Оряна Микитин, звертаючись до о. Пароха, учителів, членів Батьківського Комітету, родичів, парохіян і гостей, виголосила слово подяки та приречень від імені учнів.

В діточій мистецькій програмі хор шкільних дітей під управою п. А. Дурбак відспівав кілька пісень. Відтак слідувала хорова деклямація „На могилах невідомих Стрільців", в якій виступали такі учні: О. Пенчарська, В. Луць, І. Луць, Б. Волошин, З. Порховський і В. Волянський. Гарно випало хорове читання учнів 3-ої кляси п. н. „Тарас Шевченко" і учнів IУ кляси п. н. „Княжий город Київ".

Завершенням мистецької програми була інсценізація п. н. „Цвітка на могилі", в якій виступали учні: О. Микитин, в ролі мами, М. Дурбак і С. Бибик, як її діти, О. Порховська, в ролі поета.

Додатковою точкою програми був виступ вівтарного хлопця і учня 3-ої кляси Давида Зароки, який в англійській мові подав свої враження з поїздки до Стемфорду на Конвенцію Вівтарних Служащих. Подякою о. пароховi, учителям, жінкам, що помагали в підготовці цілого принняття, голова Батьківського Комітету, п. Володимир Галамай закінчив святочну програму.

В. Л.

Концерт хору „Трембіта" в Нюарку

Хор цей проіснував вже 15 років і цю дату відсвяткував концертом, який на довго залишить милий спомин. Концерт відкрив коротким словом про хор, його працю по сьогоднішний день проф. М. Цяпка, який є головою цього співочого товариства. Пані Дарія Каранович, відома нашому громадянству як піяністка і педагог, короткими, але ясними словами розказала про хори, їх культурне значення давніше і тепер, зробила порівнання із хорами окупованої України. Приємно було бачити нарешті жінку доповідачем з коротким, але річевим словом. Фейлетоніст Ікер — І. Керницький читав свої твори. Ці дві точки були літературною частиною концерту. У музичній частині вечора головним виконавцем був хор - ювілят. Диригент д-р Ігор Соневицький доконав чуда з цим хором.

Публіка слухала заворожена красою пісні і її виконанням.

Другим виконавцем муз. програми була співачка п. Т. Лихолай, миле сопрано, яка виконала декілька пісень під акомпаніямент д-ра Соневицького. П. Лихолай співає гарно, дикція у неї добра.

На окрему увагу заслуговує виступ двох молодих адептів музики, а саме скрипаля Юрія Вожаківського і Євгенії Вольц. Молодий скрипаль почувається на сцені свобідно, грає, розуміючи річ, часами не надто технічно досконало, але видно у нього непересічний талан. Те саме можна сказати про його акомпаніяторку п. Вольц. Це учениця кляси фортепіяну п. Каранович. — Цілість концерту залишила миле враження. Всіх виконавців нагороджувано оплесками без кінця і квітами. Диригент, обдарований великим кошем квітів, показував нам хор, який на рівні з ним заслуговував на похвали. Публіка довго коментувала зміни, які зайшли у хорі, а хор пішов на прийняття, яке йому приготували пані в укр. католицькій школі в Нюарку. І тут були привіти, телеграми для хору-ювілята, а потім промови, побажання і пляни, які намітив сам диригент, обіцяючи, при співпраці хору, зробити з нього високомистецьку одиницю. Цей незабутній, приємний вечір закінчив словом проф. Цяпка. Не можна поминути праці і труду сталої акомпаніяторки хору п. М. Павловської, яка є завжди готова працювати разом з хором. На кінець хотілося б побажати хорові, його диригентові, голові і цілій управі сили і витривалости та дальших успіхів.

Оксана Согор-Тарнавська
Ірвінґтон

ВИПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

У „Свободі" за середу від 16-го червня ц. р. на першій сторінці було надруковано коротке повідомлення про Річні Збори Об'єднаного Комітету Українсько - Американських Організацій Ню Йорку від 12-го червня ц. р., в якому не із злої волі дописувача було помилково надруковано, що звіт подав голова Контрольної Комісії мгр Іван Ганущак.

Має бути: в імені Контрольної Комісії, головою якої був мгр Іван Винник, звіт подав її секретар Микола Ганущак.

П. Б.

Ділимося з Друзями, Знайомими та Українським Громадянством сумною вісткою, що наш
НЕЗАБУТНІЙ ПОБРАТИМ, АКТИВНИЙ КОЗАК
сл. п. РОМАН ДУДИНСЬКИЙ
кол. адвокат на Буковині,
член Українського Академічного Козацтва „Запороже" в Чернівцях, член довоєнних культурно-освітніх товариств на Буковині і на еміграції, згинув трагічно 9-го липня ц.р. в Мельборн, Австралія, на 53-му році життя.
Похорон відбувся у вівторок, 13-го липня 1965 р. з української православної церкви в Ессендон біля Мельбурну, Австралія.
FIDUCIT!
Засмученій родині нашого Дорогого Побратима висловлюємо наше глибоке співчуття.
20-го липня 1965 р.
СТАРШИНА
Українського Академічного Козацтва
„ЗАПОРОЖЕ" — Ню Йорк.

Ділимося сумною вісткою з Рідними і Приятелями, що в дні 12-го липня 1965 р. ненадійно відійшов від нас згинувши трагічною смертю в автомобілевому випадку
НАШ НАЙДОРОЖЧИЙ МУЖ, БАТЬКО І БРАТ
бл. п. д-р ЄВГЕН БОДНАРУК
бувший адвокат в Чорткові, Отинії і Кросні.
Важким горем прибиті:
ЛІДА з Бараників БОДНАРУК — дружина
ЗЕНОН — син
ОКСАНА — дочка
СТЕФАНІЯ — сестра (в Польщі)

Замість квітів на могилу
бл. п. Стефанії Стеткевич
складають $10.00 в пожертві на українських інвалідів
Марія і Мирослав ЛАБУНЬКИ з дітьми.

Ділимося сумною вісткою, що в дні 12-го травня 1965 року в Олеську, на Рідних Землях, по прийнятті Найсвятіших Тайн, упокоївся у Бозі на 81-му році свого трудолюбивого та повного посвят для добра других життя
НАШ НАЙДОРОЖЧИЙ МУЖ І ТАТО
БЛ. П. КИРИЛО ОРИШКЕВИЧ
Покійний впродовж цілого свого життя не мав ворогів, натомість мав багато наочних свідків Його гідних наслідування діл та нічим незаплямленого життя. За Його добрі діла Громада віддячилася своєю численною присутністю на Похоронних Відправах. Похований недалеко могил своїх Батьків та далеких Предків.
Ми глибоко переконані, що пригорнення Рідної Землі буде Йому приємне.
ГОРЕМ ПРИБИТІ:
Дружина — ОЛЕНА з ДАНИЛЕВИЧІВ
Син — д-р ОСТАП ОРИШКЕВИЧ.

МОРСЬКА ПІХОТА ЗДА В БОЯХ

Вояки морської піхоти ЗДА наступають на позиції комуністичних партизанів поблизу місцевости Чу Лаї в Південному В'єтнамі.

Вшанування Гол. Отамана Петлюри й полк. Є. Коновальця в Рочестері

З ініціятиви Товариства Прихильників УНР і 20 Відділу ОДВУ, та заходами суспільно-громадських організацій міста Рочестеру створено Святковий Комітет для вшанування пам'яті Голови Директорії та Головного Отамана військ УНР Симона Петлюри, та Командира Січових Стрільців і першого Голови Проводу Українських Націоналістів полк. Євгена Коновальця, що відбулося у великій залі в Українському Народному Домі 16-го травня ц. р.

Американський гимн виконала відома співачка п-ні Марія Климців в супроводі піяністки п-ні Л. Демиденко. Вступним словом відкрив Академію голова Святкового Комітету п. Петро Лихошерст. Він же попросив присутніх вшанувати пам'ять поляглих хвилиною мовчанки.

Головну доповідь виголосив мґр. Михайло Середович з Сиракюз, Н. Й. У мистецькій частині першою точкою було фортепіянове сольо, що її виконала панна Л. Борисенко. Вірш „В пам'ять Симона Петлюри" продеклямував А. Омельченко. Сольоспів „Синя чічка", муз. Гайворонського, „Р у ш н и ч о к", муз. Майбороди виконала Марія Климців, при супроводі піяністки Л. Демиденко. Монолог „Мати" Л. Карабіневича виконала п-ні П. Ванжа. Декляматори були зразково підготовані фаховою силою — відомою артисткою п-ні Л. Карабіневич. Не менший аплявз зібрала п-ні Марія Климців, що виконала дві пісні при супроводі п-ні Л. Демиденко.

Академію закінчено співом українського національного гимну.

Василь Пакош

Про Україну в американських школах

Уперше в американській школі в місті Бунтон, Н. Дж. демонстровано під час шкільної лекції „Свободу".

В школах в старших клясах є лекції, що дають учням початки політичного знання.

Один із учнів приніс декілька чисел нашого часопису, щоб ознайомити школярів з Україною, показати, що чужомовна преса має солідні газети, та що українці видають окреме число і англійською мовою.

В столиці стейту Ню Джерзі — Трентоні є школа для глухих. Там навчаються діти й юнаки та юначки, що не є зовсім глухими, а мають деякий відсоток слуху. Для них зібрані тут дуже коштовні приладдя, клясні приміщення обладнані спеціяльними репродукторами і т. д. Є й бібліотека — в її приміщеннях улаштовується виставки мистецьких робіт учнів, національного змісту та інші.

І ось, на протязі 6 тижнів у великому вітражі уперше відбулась виставка українських мистецьких виробів.

На тлі вишитих червоно-чорним рушників ще здому та серветок, що були виконані із знанням та витримуванням стилю бл. Оленою Гординською, було вміщено різьблений на дереві тризуб. Крім того стояли гарні мистецькі керамічні вироби — дзбанок і ваза до квітів виробу п-і Оксани Тарнавської. Покладено було декілька писанок, пара з них різьблені з дерева, та українські гроші й поштові значки.

Дуже цікавилися цим і молодші і старші учні. (В Трентоні є й гайскул для хлопців і дівчат). Від учителів виставка мала дуже прихильну і високу оцінку.

Таким чином декілька соток учнів і їх керівників пізнали, що є така невідома їм країна — Україна, яка має високу мистецьку культуру.

Приведені приклади доводять, що й такі малі акції дуже корисні для української справи.

Ол. Кононенко

Участь української малярки з Канади в мистецькій виставці в Римі

Вінніпеґ. — Лідія Оброца з Вінніпеґу, яка закінчила студії внутрішньої декорації в Манітобському університеті, єтудіює вже другий рік малярство в Академії Мистецтв у Римі у професора Люїджі Монтанаріні. На виставці, яка відбулася в Римі в днях 29-31 травня і в якій взяли участь малярі, що живуть і творять або студіюють в Римі, Лідія Оброца єдина репрезентувала Канаду, а разом з цим і канадійських українців своїми картинами. В загальному у виставці взяли участь малярі 31 різних національностей. У Вінніпеґському щоденнику „Ди Вінніпеґ Трібюн" появилася нотатка про Лідію Оброцу з її світлиною на тлі її картин. В нотатці зазначено українську національну приналежність нашої молодої малярки.

З ВУЗЛИКІВ

Гурт дописувачів у часописі „Рабочая Газета" з 2 липня розповідає, як добудовують новий корпус біля Мелітопільського моторового заводу, зокрема побутові приміщення, призначені для мешкання та обслуговування робітників.

Є плити, — пишуть вони, — нема каркасів. Є каркасй — немає плит. А побут? Будівельники та монтажники живуть і харчуються, як придеться, з вузликів.

ТАРЗАН, ч. 5 469. Маска Ріда!

Король виступив наперед, стримуючи людей. — Це є мій обов'язок, — він верещав, — мій привілей знищити вбивників мойого сина!

Клайд Фіппс і Дон Рід витріщили очі один на одного з надмірним здивуванням, нерозуміючи нічого . . .

Аж нагло миле обличчя Ріда змінилося на злющу мстиву маску!